

проявляється суспільний ідеал і які мають надзвичайно важливе значення і для суспільства, і для держави, слід віднести: соціальну свободу у широкому сенсі, правове обмеження публічної влади, пріоритет людини, її прав і свобод, державний суверенітет, республіканську форму правління, соціальну спрямованість державно-владної діяльності, відповідальність держави перед людиною, ідеологічний, політичний, економічний плюралізм, гарантування місцевого самоврядування, міжнаціональну злагоду тощо. Базові цінності конституційного ладу України є концентрованим втіленням найбільш значущих для українського суспільства ідей та прагнень. Вони є своєрідним суспільним ідеалом, а тому реально здатні стати консолідуючою основою всього українського народу.

В. Д. Воднік, кандидат філософських наук, доцент

НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Динамічні зміни міжнародного середовища, нові тенденції світового розвитку впливають на формування і практичну реалізацію зовнішньополітичної діяльності нашої країни. Будучи невід'ємною частиною системи міжнародних відносин, Україна все більше утверджується на міжнародній арені як активний суб'єкт міжнародних відносин.

Водночас із внутрішньополітичними змінами, що стали наслідком парламентських та президентських виборів, піддалися перегляду ціннісні орієнтири у формуванні та реалізації зовнішньої політики держави як інструменту реалізації її національних інтересів.

Серед зовнішньополітичних цілей такі:

- оновлення зовнішньої політики і політики в галузі безпеки з метою реалізації мети України щодо повної євроатлантичної інтеграції;
- реформування державних органів у сфері національної безпеки та оборони, яке б відображало євроатлантичну політику України;
- утвердження України як ключового донора регіональної стабільності та безпеки, включаючи збільшення внеску України до міжнародного співробітництва з урегулювання конфліктів та підтримки миру;
- продовження і розширення участі у відповідних операціях з підтримки миру;
- цілковите дотримання міжнародних зобов'язань з контролю над озброєннями;
- розвиток цивільно-військових відносин тощо.

Вибір головного пріоритету зовнішньої політики України має враховувати логіку історичного процесу на європейському та пострадянському просторах і відповідати довгостроковим інтересам українського народу. Зрозуміло, що необхідною передумовою входження країни до європейського політичного, економічного та правового простору є подальше поглиблення євроатлантичної інтеграції.

Будь-який аспект зовнішньополітичної чи зовнішньоекономічної діяльності дуже залежить від зовнішніх чинників, проте визначальними виступають внутрішні. До внутрішніх факторів, що ускладнюють процес формування зовнішньої політики, належать: уповільнення темпів економічного розвитку, перманентна загроза бензинової та газової криз, політичний розкол у країні, що виявився на останніх президентських, парламентських і позачергових парламентських виборах і продемонстрував проблематичність формування «української політичної нації», труднощі в реалізації проголошених реформ, високий рівень ідеологічного, політичного та економічного розшарування суспільства тощо. Відсутність внутрішньополітичного консенсусу як серед політичних еліт, так і населення країни визначає межі змін зовнішньополітичного курсу.

Для всебічного визнання України на зовнішній арені, сприйняття її як передбачуваного партнера вкрай необхідним є об'єднання суспільства навколо загальнонаціональних інтересів, захищати котрі повинні політики будь-якого спрямування.

Проблема формування зовнішньополітичного курсу нашої країни залежить від рівня згуртованості суспільства, розуміння ним потреб і напрямів власного розвитку, рівня його національної свідомості як загалом, так і кожним громадянином зокрема.

Період, що минув із моменту проголошення незалежності України, переконливо довів, що одним із найскладніших напрямів українського державотворення виявилось формування зовнішньополітичної стратегії та реалізація адекватної національним інтересам міжнародної політики в динамічному і взаємопов'язаному глобалізованому світі, адже пошук оптимальних концептуальних підходів до зовнішньої політики нашої держави триває й досі. Очевидним є й те, що, на превеликий жаль, зарубіжна політика України упродовж майже всього періоду незалежності залишалася заручницею складних внутрішньополітичних процесів.

Досвід життя суспільства за всі роки незалежності показує, що перспектива остаточного сприйняття нашої країни на міжнародній арені як надійного політичного партнера є не дуже виразною через непослідовність зовнішньополітичного курсу і недолугість внутрішньої політики.

Україна за економічними можливостями, інтелектуальним та науково-технічним потенціалом належить до розвинених, найбільших європейських держав, що робить її відчутним фактором міжнародного життя. Тому зовнішня політика країни має спрямовуватися на утвердження її авторитету і вагомості у світовому співтоваристві. Участь нашої країни в інтеграційних процесах можна чітко диференціювати за двома напрямками: регіональна (поглиблення співпраці з ЄС) та загальносвітова (співпраця з міжнародними альянсами та організаціями). І пріоритетним для України зараз є напрям європейської інтеграції через інтенсифікацію процесів співпраці в політико-правовій, соціально-економічній та культурній сферах.

О. В. Волянська, кандидат соціологічних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ В УКРАЇНІ

Політична свідомість є одним з ключових понять політології. Тому її поглиблене вивчення є беззаперечною умовою пізнання політичного життя суспільства. Саме політична свідомість багато в чому пояснює витоки, характер та особливості певної політичної системи, поведінку суспільних груп, динаміку та спрямованість політичних процесів. Без наукового осмислення поняття політичної свідомості, тих циклів, яким вона підпорядковується, практична політика є малоефективною. Такі дослідники, як Е. Афонін, І. Бекешкіна, Є. Головаха, Н. Паніна, М. Томенко, що працюють у галузі політичної соціології, намагаються розкрити змістовні характеристики різних типів і видів політичної свідомості: демократичної, авторитарної, традиційної, бюрократичної, лояльної, бунтарської тощо. Особлива увага приділяється вивченню її ідеологічного і масового рівнів, масового і спеціалізованого видів.

Українське суспільство на порозі ХХІ ст. є вельми поляризованим. Воно не має внутрішньої єдності. Це, на думку українських істориків П. Сас та П. Ситник, пояснюється тривалим періодом відсутності державності в українській нації, насильством над нею чужої волі — через існування в минулому в складі поліетнічних імперій. В умовах незалежного розвитку до цього додалася низка «векторів розділення» української спільноти за різними ознаками: соціальними, політичними, ідеологічними тощо. Відсутній консенсус відносно фундаментальних цінностей, ідеалів та цілей суспільства. Це породжує високу конфліктність та соціальну напруженість, які зумовлю-